

**Forenede sager T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP,
T-60/02 OP og T-61/02 OP**

Dresdner Bank AG m.fl.

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — artikel 81 EF — aftale om fastsættelse af priser og regler for
gebyrberegning ved veksling af kontanter — Tyskland —
bevis for en overtrædelse — genoptagelse«

Rettens dom (Fjerde Afdeling) af 27. september 2006 II - 3572

Sammendrag af dom

1. *Retspleje — genoptagelse*
(*Rettens procesreglement, art. 48, stk. 2, og art. 122, stk. 4*)
2. *Konkurrence — aftaler — aftaler mellem virksomheder — begreb*
(*Art. 81, stk. 1, EF*)
3. *Konkurrence — administrativ procedure — Kommissionens beslutning, der fastslår en overtrædelse*
(*Art. 81, stk. 1, EF*)

4. *Fællesskabsret — principper — grundrettigheder — uskyldsformodning*
5. *Konkurrence — administrativ procedure — Kommissionens beslutning, der fastslår en overtrædelse — domstolsprøvelse*
6. *Konkurrence — aftaler — bevis*
7. *Konkurrence — administrativ procedure — overholdelse af retten til kontradiktion — klagepunktsmeddelelse — nødvendigt indhold*
8. *Konkurrence — administrativ procedure — overholdelse af retten til kontradiktion*

1. Den i Rettens procesreglements artikel 122, stk. 4, fastsatte genoptagelsesprocedure har til formål at gøre det muligt for Retten at foretage en ny vurdering af sagen på et kontradiktorisk grundlag, uden at være bundet af resultatet af udeblivelsesdommen. I mangel af enhver bestemmelse i procesreglementet, der fastsætter det modsatte, står det i princippet den indsigende part frit for at argumentere, uden at være bundet til en afvisning af præmisserne til udeblivelsesdommen.

i det tilfælde, hvor begæringen om genoptagelse er begrundet: Retten — alt imens den fastslår, at det ikke er muligt for den at bekræfte afgørelsen i udeblivelsesdommen, hvorefter et af anbringenderne er begrundet — ville ikke være i stand til at udtale sig om sagens øvrige anbringender under overholdelse af det kontradiktoriske princip.

(jf. præmis 43 og 44)

I betragtning af formålet med genoptagelsesproceduren kan forbuddet mod at fremsætte nye anbringender under sagens behandling i medfør af Rettens procesreglements artikel 48, stk. 2, ikke fortolkes som et forbud for den indsigende part mod at fremsætte nye anbringender, som vedkommende allerede kunne have fremsat i svarskriftet. En sådan fortolkning af denne bestemmelse ville ikke give nogen mening, da den ville føre til en processuel blindgyde,

2. For at der er tale om en aftale i henhold til artikel 81, stk. 1, EF, er det tilstrækkeligt, at de pågældende virksomheder har givet udtryk for en fælles vilje til at optræde på markedet på en bestemt måde. Med hensyn til den form, hvorunder denne fælles vilje er kommet til udtryk, er det tilstrækkeligt, at en bestemmelse er udtryk for parternes vilje til at indrette deres adfærd på

markedet efter den pågældende bestemmelse. Det følger heraf, at begrebet aftale i artikel 81, stk. 1, EF's forstand, forudsætter, at mindst to parter har en samstemmende vilje, hvorved det ikke er afgørende, i hvilken form denne manifesterer sig, forudsat den er en korrekt afspejling af parternes vilje.

(jf. præmis 53-55)

3. Vedrørende bevisførelsen for en overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF skal Kommissionen føre bevis for de fastslåede overtrædelser og for, at de omstændigheder, som udgør overtrædelser, faktisk foreligger.

(jf. præmis 59)

4. Princippet om uskyldsformodning, hvilket princip bl.a. fremgår af artikel 6, stk. 2, i den europæiske menneskerettighedskonvention, som indgår blandt de grundlæggende rettigheder, som efter Domstolens praksis — der i øvrigt er bekræftet af præambelen til den europæ-

iske fælles akt og af artikel 6, stk. 2, EU — udgør generelle principper for Fællesskabet.

Henset til arten af de omtvistede overtrædelser samt til karakteren af og stregheden af de hertil knyttede sanktioner, finder princippet om uskyldsformodning anvendelse på sager vedrørende tilsidesættelser af konkurrencereglerne, der gælder for virksomhederne, som vil kunne føre til at pålægge bøder eller tvangsbøder. Under en sag med påstand om annullation af en beslutning om pålæggelse af en bøde skal der tages hensyn til dette princip. Såfremt der hos Retten foreligger en tvivl, skal dette komme den virksomhed til gode, der er adressat for beslutningen, hvorved en overtrædelse fastslås. Retten må derfor ikke konkludere, at Kommissionen i tilstrækkeligt omfang har bevist, at den omtvistede overtrædelse foreligger, såfremt Retten fortsat nærer tvivl på dette punkt.

Det er derfor nødvendigt, at Kommissionen fremlægger præcise og samstemmende beviser for, at overtrædelser er blevet begået. Hver enkelt af de af Kommissionen fremlagte beviser skal ikke nødvendigvis opfylde disse kriterier i forhold til hver enkelt led i overtrædelserne. Det er tilstrækkeligt, at den række indicier, som institutionen har påberåbt sig, bedømt i deres helhed opfylder dette krav. Den omstændighed,

at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis eller aftale, skal derfor udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne.

(jf. præmis 60-63 og 65)

5. Angående rækkevidden af den domstolskontrol, der udøves vedrørende Kommissionens beslutninger om anvendelse af konkurrencereglerne, er der en væsentlig forskel mellem på den ene side faktuelle oplysninger og konstateringer af faktiske omstændigheder, hvis eventuelle unøjagtighed kan påvises af retsinstanserne ud fra de argumenter og beviser, der forelægges dem, og på den anden side økonomiske vurderinger. Selv om det ikke tilkommer Retten at sætte sit økonomiske skøn i stedet for det, der er anlagt af Kommissionen, skal Retten ikke blot tage stilling til den materielle nøjagtighed af de beviser, der henvises til, oplysningernes troværdighed og sammenhæng, men ligeledes kontrollere, om disse oplysninger udgør alle de relevante oplysninger, som skal tages i betragtning i forbindelse med en vurdering af en kompleks situation, og om disse oplysninger taler til støtte for Kommissionens konklusioner.

(jf. præmis 66 og 67)

6. For inden for rammerne af konstateringen af en overtrædelse af konkurrencereglerne at vurdere et dokumentets bevisværdi må sandsynligheden af dets indhold efterprøves, og der skal navnlig tages hensyn til dokumentets oprindelse, omstændighederne ved dets udarbejdelse, adressaten for dokumentet, med henblik på at besvare spørgsmålet, om dokumentet efter sit indhold forekommer fornuftigt og troværdigt.

(jf. præmis 121)

7. Overholdelsen af retten til kontradiktion indebærer, at en virksomhed, som er adressat for en beslutning fra Kommissionen vedrørende en overtrædelse af konkurrencereglerne, gives lejlighed til at tage stilling til, om de fremførte faktiske forhold, klagepunkter og andre omstændigheder, som Kommissionen påberåber sig, faktisk foreligger.

Meddelelsen af klagepunkter skal indeholde en redegørelse for anbringenderens indhold, som er tilstrækkeligt klart formuleret til at give de interesserede parter mulighed for faktisk at gøre sig bekendt med den adfærd, som Kommissionen kritiserer dem for. Det er kun under denne forudsætning, at meddelelsen af klagepunkter kan opfylde det ved fællesskabsforordningerne tillagte formål, som består i at forsyne virksomhe-

derne og sammenslutningerne af virksomheder med oplysninger, som er nødvendige for, at disse effektivt kan fremføre deres forsvar, inden Kommissionen træffer en endelig beslutning.

I princippet kan alene dokumenter, der er nævnt i meddelelsen af klagepunkter, anvendes som bevis.

8. Et dokument kan kun anses for belastende materiale, når Kommissionen har anvendt det til støtte for konstatering af en overtrædelse, som en virksomhed har begået. For at godtgøre, at dens ret til at blive hørt er tilsidesat, er det ikke tilstrækkeligt, at den pågældende virksomhed godtgør, at den under den administrative procedure ikke har kunnet udtale sig om et dokument, der er blevet anvendt et eller andet sted i den anfægtede beslutning. Virksomheden må godtgøre, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har anvendt dette dokument som et yderligere bevis for en overtrædelse, som virksomheden påstås at have deltaget i.

(jf. præmis 155-157)

(jf. præmis 158)